

BOGYAI JÁNOS, VEPERDI IRINA, WALTERNÉ CSURKA ESZTER

A rekreációt szolgáló erdészeti tevékenység

Egyszerűbb és közérthetőbb lett volna a fenti címben parkerdőgazdálkodásra utalni, de az erdészeknek a „közjó” érdekében végzett tevékenysége már messze túlnőtte ezt a fogalmat. A kempinglétesítés és üzemeltetés, a közút menti autóparkolók, pihenőhelyek és egyéb olyan közjóléti létesítmények fenntartása, amelyekhez erdő nem tartozik, semmiképp sem nevezhető parkerdő-gazdálkodásnak. Szerencsére nem ezek vannak túlsúlyban, de mint a későbbiekben látni fogjuk, a parkerdőkben végzett munkák zöme sem lehet kifejezetten erdészeti szakmai feladat.

Magyarországon a 32/1970. (VIII.21.) sz. kormányrendelet tette általános feladattá az erdők közjóléti szerepének fejlesztését. Az igények fontosságának, az erdők többcélú hasznosításából adódó funkciók arányának megállapítása az erdészeti politika feladata lett. Elkészült 1974-ben az erdőállomány-fejlesztés országos terve, amely az 1975–1990 közötti időszakra a szociális-üdülési funkciójú erdőkre is meghatározta a fejlesztés irányait és feltételeit. Ennek végrehajtására a célcsoportos beruházási kereket, valamint az erdőfenntartási alap biztosított támogatást. Az 1978. év végéig 74 ezer hektár pihenő-, sétá- és kiránduló-erdő kijelölése és berendezése történt meg.

A parkerdők kiválasztása, méretezése, berendezése, jogi és pénzügyi kérdéseket számos új probléma elé állították. Mindezen feladatok megoldásához kevés kutatás és tapasztalat állt rendelkezésre. Éppen ezért a döntések egy része nem az igény, gazdasági lehetőség, érdek, ökológiai szempontok figyelembevételével történt, így egyes parkerdők túlterheltek, mások kihasználatlanná váltak. Nem álltak rendelkezésre az erdők ellenálló és regenerálódó képességével kapcsolatos ismeretek sem. Kis mértékben számoltak a talaj és növényzet károsodásával, a szemét és rongálás tömeges megjelenésével. A többletráfordítások fedezésére egyre kevésbé volt elégséges a központi támogatás.

Mára a gazdasági élet gyökeres változása mind az igény, mind a lehetőség oldaláról új helyzetet teremtett, aminek következtében — az eddigi tapasztalatok alapján — szükségesé vált a rekreációt szolgáló erdőgazdálkodási gyakorlat áttekintése és értékelése. A feladatra az ERTI környezetvédelmi csoportja 1990-ben az Erdészeti és Faipari Hivataltól azzal a céllal kapott megbízást, hogy a kialakuló közigazgatási, tulajdoni, finanszírozási körülmények figyelembevételével dolgozza ki a rekreációt szolgáló erdőgazdálkodás komplex rendszerét.

A helyzetfeltárás folyamatban van, s ennek eredményéről 18 közjóléti objektum vizsgálatának tapasztalatai alapján kísérelünk meg a lényeges kérdések vonatkozásában tájékoztatást adni.

A közjóléti objektumok kijelölése zömmel 1972–1978 között történt. Ezek között több olyan — a dolgozat elején már említett — létesítmény is található, aminek kezelése és fenntartása nem kifejezetten erdészeti feladat. A parkerdők esetében jellemző, hogy azokat az igényeket általában jóval meghaladó területtel jelölték ki, de olyanok is vannak, amelyek iránt az igény annyira elenyésző, hogy feleslegessé teszi fenntartásukat. Bbizonyosodott, hogy az elméletileg levezetett, vagy becslésen alapuló (területi és berendezési) normatívák alapján nem szabad közjóléti fejlesztést tervezni. Ennek mindig a valós igényekhez kell igazodnia.

A közjóléti objektumok általában (nem minden esetben!) fejlesztési tervek alapján kerültek kialakításra. A támogatások beszűkülése miatt azonban a hosszabb távú fejlesztési-fenntartási tervek megvalósítása sok esetben elvesztette realitását. Aggodalomra ad okot, hogy a támogatások csökkenésével, vagy megszűnésével az eddig végzett fejlesztések felbomlanak, tönkremennek és az investíció haszna megsemmisül. Különösen a fenntartási támogatás csökkenésére és esetlegessége jelent gondot, amit növel a támogatások inflálódása és az előre nem kalkulált, de ma már meghatározó méretű rongálás és szemételezés.

Erősen vitatható a parkerdőkben folyó gazdálkodás is. Alapvető problémát jelent, hogy az erdők nagy része hosszú távon nem felel meg a követelményeknek. Ez abból adódik, hogy az erdők kijelölésénél olyan szempontok uralkodtak, mint a könnyű megközelíthetőség, a település közelsége, a kirándulási célt, látványosságot nyújtó létesítmények, adottságok megléte, stb. A faállományok között sok a gazdaságtalan, inkább talajvédelmi funkciót szolgáló erdő. Ezekben a gazdálkodás jórészt egészségügyi termelésekre korlátozódik, amiben meghatározó szerepe van a minden fakitermelést ellenző közvéleménynek. De a gazdálkodók is szívesebben mozdulnak el a kisebb ellenállás irányába, mivel a költségesebb, igényesebb parkerdő-gazdálkodás pénzügyi és tárgyi (háromtechnológiai) feltételeit nehéz előteremteni.

Véleményünk szerint az erdőállomány-gazdálkodási feladatokat illetően nem kellene lényeges különbséget tenni a gazdasági és közjóléti rendeltetésű erdők között. A szakszerűen kezelt, karbantartott faállományok a közjóléti rendeltetésnek jobban megfelelnek, mint a „magukra hagyott” erdők. Különbséget csak bizonyos módosítások (vágáskor, vágásterület, több elegyfaj) jelenthetnének a gazdálkodásban.

A közjóléti objektumok feltártsága, berendezettsége, megközelíthetősége általában megfelelő. Az erdei autóparkolók, sétautak rendezettek, az egyéb műszaki berendezések mennyisége a valós igényekhez igazodik. Ki kell emelni a berendezések folyamatos rongálását, ami már olyan méreteket öltött, amivel a kezelők nehezen tudnak megbírálni. Másik problematikus kérdés az objektumok tisztán tartása. A hanyagságból, kultúrátlanságból okozott szemét gyűjtése külön személyzetet igényel. Véleményünk szerint ma a közjóléti objektumokra fordított munkaidő és költségek nagyobb részét a rongálás helyreállítása és a szemétyűjtés viszi el.

A közjóléti objektumok fejlesztésének és fenntartásának gyakorlata különböző. A kezelő általában a területileg illetékes erdőgazdaság, de pl., Pécssett vagy Sárváron a városi önkormányzat. Az erdőgazdasági kezelésben lévő objektumok esetében jellemző, hogy az önkormányzat (korábban tanácsok) semmilyen segítséget, támogatást nem nyújtanak, „legjobb esetben” nem szólnak bele a munkába (tisztelet a kivételnek).

A közjóléti fejlesztés, fenntartás alapvetően célcsoportos és fenntartási támogatással valósult meg. Jelentős összeget, évi 5–6 millió Ft-ot a pécsi helyhatóság fordított a parkerdőre. Kiseb, esetenkénti hozzájárulást társadalmi (sport- és városépítő) egyesületek adtak, de ennek összege csupán jelképesnek mondható. Feltételezhető ebből, hogy az erdőgazdaságok jelentős munkákat üzemi költségeik között számoltak el. A vizsgált közjóléti objektumokra költött központi támogatás 13%—át erdőfelújításra és telepítésre, 46%—át műszaki beru-

házásra, 41%-át pedig fenntartásra fordították az elmúlt 15-17 évben.

Az 1974-ben kidolgozott erdőállomány-fejlesztési koncepció szakmai szempontból kívánatos parkerdő-gazdálkodást vázolt fel, de ez az idők folyamán olyan szolgáltatások felé tolódott, amelyekben az erdészeti feladatok már másodlagosak. A rekreációt szolgáló erdészeti tevékenység ma már olyan komplex feladat, aminek felvállalása nem lehet kizárólag az erdészeti ágazat ügye. Tisztázni kell, hogy a rekreációt szolgáló fejlesztés tulajdonképpen kinek az érdeke és kinek a feladata. A kialakult helyzetben felül kell vizsgálni a gazdálkodás eddigi rendszerét, ezen belül rendezni kell a feladatok és a finanszírozás erdészeti szervek, önkormányzatok stb. közötti megosztását. Sürgető feladat ez azért is, mert a központi anyagi lehetőségek beszűkülése megkérdőjelezi a meglévő létesítmények fenntartásának és a tervezett fejlesztésének a sorsát.

A továbbiakban közreadjuk néhány javaslatunkat a közjóléti rendeltetésű erdők helyzetének rendezésére vonatkozóan azzal a szándékkal, hogy a kollégák reflexióinak figyelembevételével dolgozhassunk ki egy működőképes, az erdők és a társadalom érdekeivel egybeeső gazdálkodási rendszert. Ezt azért is tartjuk fontosnak, mert a gazdasági, környezetvédelmi, szociális és egészségügyi problémákkal túlterhelt körunkban az erdő közjóléti (rekreációs) szerepe egyre inkább felértékelődik, s így szakmai felelősségünkben adódóan sem nyugodhatunk bele, hogy az eddigi eredmények tönkremenjenek. Az előzőekből már nyilvánvalóvá vált, hogy a korábbi gazdálkodási gyakorlatot nem folytathatjuk, a közjóléti erdő-gazdálkodást új alapokra kell helyezni.

Mindenekelőtt tisztázandó a közjóléti fejlesztés-gazdálkodás fogalma, mert ma ebbe a legváltozatosabb, sokszor az erdőgazdálkodástól távol eső tevékenységeket is beleértik. A valós társadalmi igények alapján a közjóléti fejlesztésre (fenntartásra) hosszú távú országos programtervet kell kidolgozni. Ennek alapját a meglévő objektumok képezhetik. Az objektumokat felül kell vizsgálni és amelyek iránt mértékadó igény nem jelentkezik, annak elsődleges rendeltetését meg kell változtatni. A felülvizsgálat után kialakuló hálózatot azután ki lehet egészíteni a társadalmilag szükséges további fejlesztésekkel.

A hosszú távú programtervet országos-, regionális és helyi igények alapján, az illetékes szervekkel és önkormányzatokkal egyeztetve, velük együttműködve kell kidolgozni. Javasoljuk, hogy nagyrészt központi forrásokból csak az országos jelentőségű objektumok kerüljenek támogatásra és ezek maradjanak erdészeti szervek kezelésében. A regionális fejlesztés közös — központi és regionális (megyei) — támogatással működjék és ennek kezelői is erdészeti szervek legyenek. A helyi jelentőségű objektumokat önkormányzati támogatással javasoljuk üzemeltetni. Fentieket természetesen az adottságtól és a körülményektől függően, rugalmasan kell kezelni, mert pl. egy országos jelentőségű objektumnak helyi és regionális jelentősége is van.

Az országos programtervben szereplő objektumokat „működő” és „potenciálisan számba vehető” megjelöléssel javasoljuk számontartani. Működőnek csak olyan objektum tekinthető, amelynek fejlesztési-fenntartási feltételei biztosítottak. A potenciálisan számba vehető objektumok pedig olyan tartalomok, amelyek a fejlesztési feltételek megteremtése esetén kerülnek kiépítésre. Ezeknek kijelölését és parkerdőként való „üzemeltetését” a feltételek megteremtéséig nem ajánljuk, mert csak növelnék velük azon erdőterületeinket, amelyek parkerdő címen elhanyagolt, leromlott állapotban vannak.

A közjóléti fejlesztésnek (beruházások, fenntartások) alapja hosszú távú országos közjóléti programterv legyen, az egyes objektumokra a központi anyagi támogatást pályázat útján javasoljuk odaítélni. A támogatásra részletes fejlesztési terv benyújtásával lehetne pályázni. A pályázatnak tartalmazni kellene a fejlesztési-fenntartási költségigényen belül az egyéb forrásból (megyei, helyhatósági stb.) biztosítandó hozzájárulást is. A pályázat feltételeit és benyújtásának módját szabályozni kell.

Utasításban kell szabályozni továbbá a fejlesztési tervek tartalmi és formai követelményeit. A fejlesztési terveknek mindenképpen tartalmaznia kell az objektumokra vonatkozó hosszú távú parkerdő-gazdálkodási tervet, a fakitermelések, erdőfelújítások, telepítések, idő- és térbeli ütemezésével.

Meg kell szüntetni a jelenleg alkalmazott közjóléti kategóriákat. Egyedül a rekreációs igényeknek megfelelő, nagyobb látogatottságú erdőrészeket javasoljuk parkerdőként nyilván tartani és kezelni. Séta és kirándulás céljára a szakszerűen kezelt, elsődlegesen fatermesztési (vagy védelmi) rendeltetésű, jól feltárt faállományok tökéletesen megfelelnek.

Az említett utasításban feltétlen szabályozni kell a közéleti objektumok nyilvántartásának, a beruházási/fenntartási költségek elszámolásának egységes rendszerét, de rögzíteni kell azt is, hogy mi tartozik a közéleti fejlesztési körébe.

A társadalomban, de főként az országos és helyi hatáskörű vezetésben tudatosítani kell, hogy a közéleti erdőgazdálkodás olyan össztársadalmi- és mindenki számára elérhető - érdekeket szolgál, amiért valamennyien felelősek vagyunk. Ez a felelősség az erdőt látogatók kulturált magatartásában, a kezelők szakszerű munkájában és az illetékes pénzügyi hatóságok, önkormányzatok, egyéb szervek lehetőségeihez igazodó támogatásában kell, hogy megnyilvánuljon.

A közéleti erdőgazdálkodás olyan többletköltségekkel jár, aminek biztosítása az előző évben javasoltak szerint történhet. Milyen források jöhetnek számításba? Országos jelentőségű parkerdők esetében elsődlegesen az FM Erdészeti és Faipari Főosztálya által kezelt célcsoportos erdőtelepítési és műszaki beruházási alap, továbbá a fenntartási támogatás, amiket az FM költségvetésében elkülönítetten kellene biztosítani. Regionális jelentőségű parkerdők esetében egyrészt az említett központi támogatás, másrészt a régióban érdekelt helyhatóságok, megyei szervek, idegenforgalom stb. hozzájárulásai. Helyi jelentőségű objektumok esetében a helyhatóságok, idegenforgalmi és gazdálkodó szervek támogatása.

A pénzügyi kormányzat szabályozásával meg kellene teremteni a lehetőségét annak, hogy a gazdálkodó szervek, vállalkozók stb. közjóléti hozzájárulásait (az alapítványokhoz hasonlóan) adóalapjukból leírassák, és így érdekelték legyenek a fejlesztésben. Javasolható olyan megoldás is, hogy az idegenforgalmi hasznosítást célzó fejlesztések (például Sárvári ÁG lovaspályája, vagy a nyírábrányi kastélypark) kedvező kamatfeltételekkel kapjanak hitelt, amit a bevételekből fizetnek vissza. A helyhatóságoknál a támogatások egyik forrása lehet például az üdülőhelyi díj, ami helyenként (például Sopronban) jelentős bevételi lehetőség.

A felvetett gondolatokkal megkíséreltük körvonalazni azokat a rendezést igénylő problémákat, amelyek megoldását a közjóléti erdőgazdálkodás jövőjének alakulása miatt alapvetően fontosnak tartjuk. Természetesen a parkerdő sorsának alakulásában is meghatározó lesz a föld-, az erdő-, az önkormányzati törvény és privatizáció egyaránt. Nyilvánvaló, hogy csak ezek megjelenése után tisztázhatók a felelősségi körök, aminek alapján a gazdálkodás kérdését teljes körűen szabályozni lehet.

VADÁSZÖSVÉNYEN

Elhangzott 1991. május 3-án a Kossuth Rádióban

(Részlet)

Riporter: Szegedi Erzsébet

— *Schmotzer András, a Mátra–Nyugatbükki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság vezérigazgatója és az Országos Erdészeti Egyesület elnöke.*

Nem is olyan rég úgy tűnt, hogy az erdészek és vadászok le tudnak ülni egymással tárgyalni, és ebben a törvényre váró időszakban sikerül valamiféle konszenzusra jutni.

Schmotzer András:

— November elején, félhivatalosan értesültünk arról, hogy egyes képviselők, közöttük Bánffy György is, önálló vadászati törvénytervezettel rukkolnak ki, amelyet a parlament elé, be akarnak terjeszteni. Ez előtt választmányi ülést tartottunk.

Megdöbbenve értesültünk arról, hogy a törvénytervezet benyújtásra kerül a Parlament elé, anélkül, hogy ezt az Erdészeti Egyesülettel, vagy az erdészekkel egyeztetették volna.

— *Ezután írták a Bánffy György által nem európai stílusúnak nevezett levelet, melyet ő az erdészek szélsőséges csoportjának titulál.*

— Én azt hiszem, hogy az ország erdészttársadalma nevében ki kell kérnem, hogy bennünket szélsőségesnek nevezzen Bánffy úr, mert az erdészek parlamentje szövegezte meg ezt a beadványt, amit a képviselőkhez eljuttattunk.

— *Nemcsak a szakmai közvélemény nem tudhatott kellő időben erről a képviselői indítványról, illetve annak betervezési kísérletéről, hanem úgy hírlík, hogy nem tudták a vadászok sem.*

— Én ezt csak megerősíteni tudom, hiszen az elnökségnek három erdei vadgazdálkodáshoz értő erdőmérnök tagja van. Egyiküknek sem volt róla tudomása.

A megyei vadászszövetségeknek is meglepetés volt ez a puccskíséret, jól tudom, hiszen ez idő tájt jómagam is egy megyei vadászszövetség titkára voltam. Sőt mi több, az FM Önálló Vadászati Osztályának főosztályvezetője, Heltay István úr elől is sikerült az utolsó pillanatig eltitkolni a Bánffy–Schamschula-féle akciót. Pedig őt igazán bizalmukba fogadhatták volna, hiszen korábban

nem is akármilyen beosztásban szolgálta a vadászok érdekeit.

— *Ön szerint vajon ők belenyugodtak ennek a kísérletnek a bukásába?*

— Értésülesem szerint újabb akciók kezdődtek el, félhivatalosan megkeresték az egyesület tisztségviselőjét és újabb ajánkozás történt arra, hogy a múltkorában be nem fogadott önálló képviselői indítványt, mint betervezett vadászati törvényt, vitassa meg az egyesület.

— *A Bánffy-féle törvénytervezetben nagyon lényeges pont fogalmazódik meg, miszerint a tulajdonhoz ne kötődjön a vadászati jog, el kell tőle választani. Önök pont az ellenkezőjét vallják. Mi történik, ha mégis olyan törvényt fogad el a parlament, miszerint el kell választani a vadászati jogot a tulajdontól?*

— Nagyon szerencsétlen helyzet alakulhatna ki — bár ebben nyilvánvalóan megoszlanak a vélemények. Az erdőnek tartozéka a nagyvadállomány, hogyha ezt elválasztanánk a tulajdonviszonytól, akkor alapvetően, még egyszer hangsúlyozom, a magyar erdők látnák ennek nagyon súlyos kárát.

— *Bánffy György képviselő úr állítása szerint az erdészek maguk alatt vágják a fát, amikor „megtorpedőzták” az erdészek számára is minden eddiginél kedvezőbb törvénytervezet benyújtását.*

Miért „torpedőzták” meg? — kérdem Varga Bélát, az Országos Erdészeti Egyesület alelnökét.

Varga Béla:

— Igen sok törvénytervezet készült a vadgazdálkodásról az elmúlt tíz esztendő alatt. Egyetlen egy sem volt közöttük, amely annyi veszélyt jelentett volna az erdőre, a vadgazdálkodásra és magára a vadra is, mint a Bánffy–Schamschula-féle. Hacsak nem tételezzük fel, hogy egy vadászni szerető színész jobban felismeri az erdészet érdekeit, mint a képzett, felkészült, tapasztalt, felelős szakemberek.

Az ún. „nagyvadászok” érdekeit leszámítva — sokkal rosszabb a tervezetük a Kádár-korszakban hozott jogszabályoknál is. Bizonyára azért lehetett olyan sürgős nekik az új, önálló vadászati törvény, mert a Mátrai Erdőgazdaság határozott fellépése rádöbbsentette őket arra, hogy a hatályos jogszabályok keretei között felszá-

molhatók az Eruópához és századunkhoz méltatlan vadászati privilégiumok.

— *A nagy tét miatt olykor heves csatái is vannak ennek az elhúzódozó háborúnak. Bánffy úr például szóvá teszi, hogy az „erdészek szélsőséges csoportjai gúnyos röpiratokat” terjesztenek úton-útfélen.*

— Egyetlen vitairat forog csupán az illetékesek szűkebb körében. Egyesületünk Erdőművelési Szakosztálya — miután minden más út járhatatlannak bizonyult — arra kényszerült, hogy közérthető módon, konkrét példákkal alátámasztva tájékoztassa a kívülálló illetékesek körét a valós helyzetről.

— *Bánffy képviselő úr a Magyar Televízió „Napzárta” műsorában szégyellni valónak minősítette ezt a Varga Bélának tulajdonított dolgozatot. Valóban szégyenli magát Varga Béla?*

— A dolgozat tartalma egy szakmai testület állásfoglalása. Bánffy képviselő úr kivételével egyetlen kifogást sem emeltek, egyetlen mondata, vagy száma, ténye ellen.

Egyébként nagyon megértem a színművész úr felhá-

borodását, mivel a hiteles helyzetfeltárás során a konkrét példák közül az ő nevét sem lehetett kihagynom. A szóban forgó vitairatnak a nevéhez fűződő rövid bekezdése a következőképpen hangzik:

„E szinte hihetetlen, ördögi rendszer legfőbb védelmezőjének (Bánffy képviselő úrnak) például ez év végéig 147 bak, 45 bika és 5 muflonkos fejdíszre ékesítheti otthonát. Feltételezhetően egyikért sem kellett fizetnie.

Ennyi trófea értéke MÉH-áron is tetemes. Valós piaci értékét becsülni sem lehet. Annyi biztos, hogy a legutóbbi (?) általa lőtt kosért közel negyedmillió forintot fizetett volna a más jogi és etikai közegben nevelkedett vadász.”

Természetesen mindezt jogszerűen és a letűnt kor erkölcsének megfelelően tette.

Nem is hányánák a szemére, ha az új törvénytervezetükkel és ma sem szünetelő egyéb akcióikkal nem azon fáradoznának, hogy ezt a lehetőséget a vadászok kivételezett szűk rétegének a jövőre is átmentsék, akadályozva vele a magyar erdőket sújtó legnagyobb veszély forrásának korlátozását.

In memoriam Kaszó

Második éve van szerencsém találkozni azoknak a szarvasoknak a tróféáival, amelyek Kaszópusztáról váltanak ki a lebontott kerítések következtében Somogy megyében. Megígérem, hogy utoljára emlegetem ezt a vadászparadicsomot. Egyeseknek már úgyszólván a könyökén jön ki, főleg azoknak, akiknek remélem van egy kis lelkiismeretfurdalásuk miatta!

Az történet ugyanis, hogy a kerítések lebontása után igen nagy mennyiségű és a beltenyésztés folytán leromlott állomány özönlött, illetve özönlik ki a híres somogyi területekre. Érthető, hogy a somogyi vadgazdák féltik a szarvasállományuk minőségét ezektől a disszidens szarvasoktól. Lőtték is a kiváló vadat, csak úgy szólt!

Ez év februárjában, csak a SEFAG-nak egy vadásza 32 darab 2–3 éves „bikát” lőtt és mutatta be azok „tróféáit” a bizottságnak. Ezeknek kiskoponyával mért súlyuk átlagban 0,60–0,90 kg volt. Az agancs átlaghossza 8–14 cm!

Szomorú csak az, hogy ott is már évtizedek óta nem bottal csinált vadászok gazdálkodnak, de magas képzettségű szakemberek, akik együtt örvendeztek a betoppanó vadászvendéggel a nagy mennyiségű vad láttán.

— Ez aztán egy vadeldorádó! — és veregették egymás vállát!

— Itt aztán van szarvas!

Hát, van! — Az nem vitás! De, hogy milyen, azt is meg lehet nézni! De meg ám! Meg is kérdőjelezem az ottani vadászati szakszemélyzetet! Hogy volt a képén bőr elnézni ezt a mérhetetlen mennyiségű tömeget, és az erdőből állatkertet csinálni? Gyáván nem mertek szólni, vagy ők is így látták jónak? — akkor pedig kár volt öt évet Sopronban lehallgatni! Ezt akármelyik laikus is megtette volna!

Még csak annyit az egészhez! Nem voltak közgazdasági zsenik se, az holtbiztos! Mert, ha azok lettek volna, akkor a kerítések lebontása előtt ők végeztették volna el az állatkertben az állományapasztást, vagy nevezzük selejtezésnek, és így több száz mázsa vadhús értékét még bezsebelhették volna. Ilyent a személyzetnek kell végeznie, mert köztudott, hogy a vendég nem szívesen lövi a korcs állatot — annak nincs értékesíthető agancsa!

Azt nem veszi meg tőle se a MÉH, se a késes!

Aki leírta, az

Wentzely az erdész